

Nobelprislektionen

Bildspelsmanus – Tema: Martin Luther King och medborgarrättsrörelsen

Att växa upp i Södern

- Efter avskaffandet av slaveriet 1865 gavs afroamerikaner fullt medborgarskap och rösträtt. Trots detta fortsatte afroamerikaner att utsättas för våld och förtryck.
- I den amerikanska Södern påverkade nya lagar om segregation med hänsyn till ras nästan alla sidor av livet. Lagarna byggde på doktrinen ”åtskilda men jämlika”, och sa att svarta och vita skulle hållas åtskilda på allmänna platser, som parker, bussar, tåg, restauranger, biografen och skolor.
- De som vägrade följa lagarna riskerade att bli arresterade. Afroamerikaner levde också under hot om att bli ”lynchade” (brutalt mördade) av grupper som till exempel Ku Klux Klan. I det diskriminerande samhälle som detta system skapade växte Martin Luther King upp.

Martin Luther King

- Martin Luther King föddes i Atlanta, Georgia den 15 januari 1929. Han växte upp i en välbeställd men segregerad del av staden. Under sin uppväxt blev han alltmer medveten om rasismen och segregationen i samhället.
- King började att studera vid college när han var 15 år och blev slutligen baptistpastor, som sin pappa. Som student fick han kunskap om civil olydnad och icke-våld, metoder som skulle bli viktiga i hans framtida gärning.
- Under sina studier i teologi mötte han Coretta Scott. De gifte sig senare och fick fyra barn.

Diskussionsfrågor – "Att växa upp i Södern"

- Visa filmen "Att växa upp i Södern".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande frågor i mindre grupper:
 - 1) Vilken bild ger filmen av hur det var att växa upp i amerikanska Södern?
 - 2) Hur tror ni att man påverkas av att växa upp i ett sådant samhälle som filmen beskriver?
- Återkoppla gärna i helklass.

Vägen till frihet

- Livet i Södern skulle ha kunnat fortsätta som tidigare med segregation mellan svarta och vita. Men förändringar skulle komma. Mellan 1920 och 1950 arbetade National Association for the Advancement of Colored People (NAACP) – USA:s största medborgarrättsorganisation – ihärdigt för att nå ett slut på orättvisorna.
- Till exempel verkade NAACP för en lag mot lynchningar och för att stoppa segregationen av skolor.
- I december 1955, i Montgomery, Alabama, arresterades Rosa Parks, en medlem av NAACP, för att ha vägrat att lämna sin plats i en buss till en vit man. Rosa Parks arbetade som sömmerska i Montgomery.
- I protest inledde afroamerikaner en bojkott av stadens busstrafik. Martin Luther King utsågs att leda den 13 månader långa bojkotten, som slutade med att USA:s högsta domstol fastslog att segregation på allmänna bussar stred mot konstitutionen.

Diskussionsfrågor – "Vägen till frihet"

- Visa filmen "Vägen till frihet".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande frågor i mindre grupper:
- 1) Medborgarrättsrörelsens krav på reformer mötte stort motstånd. Varför tror ni att det fanns ett så stort motstånd mot förändring i USA vid den här tiden?
- 2) Varför tror ni att medborgarrättsrörelsen nådde framgångar under 1950-talet, trots det stora motståndet?
- Återkoppla gärna i helklass.

Vi kan inte vänta

- En viktig inspirationskälla för Martin Luther King var Mahatma Gandhi, vars icke-våldsbaserade kamp hade gett Indien självständighet från brittiskt kolonialt styre.
- Vid början av 1960-talet blev många nationer i Afrika självständiga. King blev alltmer övertygad att tiden var mogen för att afroamerikaner skulle ges fullständiga och likvärdiga rättigheter i sitt land.
- Åren 1963–1965 skulle bli en intensiv period i medborgarrättsrörelsens historia. Protester och demonstrationer baserade på Gandhis icke-våldsmetoder organiserades, däribland "Marschen till Washington".

Diskussionsfrågor – "Vi kan inte vänta"

- Visa filmen "Vi kan inte vänta".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande frågor i mindre grupper:
- 1) Varför tror ni att det var så viktigt för Martin Luther King att kampen för rättvisa bedrevs med icke-våldsmetoder?
- 2) Hur tror ni att de två lagarna som förbjöd segregation och rasdiskriminering vid röstning förändrade livet för afroamerikanerna?
- Återkoppla gärna i helklass.

Nobelpriset

- 1964 tilldelades Martin Luther King Nobels fredspris – inte som en belöning för ett avslutat arbete utan för en pågående kamp.
- Nobels fredspris gav King en viktig möjlighet att inte bara tala om rasism, segregation och icke-våld utan även om fattigdom och krig.
- Priset bidrog till att uppmärksamma övriga världen på afroamerikanernas kamp för medborgerliga rättigheter.

Diskussionsfråga – "Nobelpriset"

- Visa filmen "Nobelpriset".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande fråga i mindre grupper:
- 1) Vilken betydelse får Nobelpriset för Martin Luther King och medborgarrättsrörelsen?
- Följ gärna upp i helklass.

Dags att bryta tystnaden

- Som Nobelpristagare fick Martin Luther King en internationell status som fick honom att "bryta tystnaden" om orättvisor och kränkningar av mänskliga rättigheter i andra delar av världen. King tog exempelvis ställning mot USA:s inblandning i Vietnamkriget.
- Andelen afroamerikaner som deltog i Vietnamkriget var högre än i något tidigare krig. Kriget skulle också bli ett av USA:s mest kostsamma. King var fast övertygad om att landets ekonomiska resurser i stället borde läggas på att bekämpa fattigdomen i USA.
- King vände sig till USA:s president och till FN, men utan framgång. Kings kritik av kriget förkastades av många, även inom hans egen rörelse.

Diskussionsfrågor – "Dags att bryta tystnaden"

- Visa filmen "Dags att bryta tystnaden".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande frågor i mindre grupper:
- 1) Varför tog Martin Luther King ställning mot Vietnamkriget?
- 2) Black Power-rörelsen ifrågasatte icke-våldsmetoderna. Varför? Hur tror ni att Black Power-rörelsen påverkade kampen mot rasismen i USA?
- Följ gärna upp i helklass.

Mot bergets topp

- Den 4 april 1968 mördades Martin Luther King i Memphis, Tennessee, där han befann sig med anledning av en strejk av främst svarta renhållningsarbetare.
- King sköts när han stod ute på balkongen till sitt hotell.
- Vid tiden för mordet var King även mitt uppe i planeringen av "ett allomfattande krig mot fattigdomen" som han hade uttryckt det i sin Nobelföreläsning.
- Efter Kings död inte bara upprätthöll utan även utvidgade hans hustru Coretta Scott King arvet efter honom.

Diskussionsfrågor – "Mot bergets topp"

- Visa filmen "Mot bergets topp".
- Följ upp filmen genom att eleverna kort får diskutera följande frågor i mindre grupper:
- 1) Vilka frågor engagerade Martin Luther King i slutet av hans liv?
- 2) Hur kan vi som lever idag inspireras av Martin Luther King och hans kamp?
- Följ gärna upp i helklass.

